

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 170/2012-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť B., družstvo, B., zastúpeného advokátom Mgr. K. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 115/2010 z 31. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B., družstvo, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. augusta 2011 doručená sťažnosť B., družstvo, B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. K. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 14

Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 115/2010 z 31. mája 2011.

Právny zástupca sťažovateľa doplnil sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 29. februára 2012 o odborné stanovisko prof. JUDr. P. Š., DrSc., k nesprávnemu úradnému postupu podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“)

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) 14. mája 2001 domáhal proti Slovenskej republike – Ú., B. (ďalej len „žalovaná“), náhrady škody v sume 474 033 181 Sk (15 735 018,95 €) spolu so 17,6 % úrokom z omeškania od 17. augusta 2000 až do zaplatenia.

Podľa sťažovateľa *„škoda mu bola spôsobená nesprávnym úradným postupom pracovníka bývalého K. B. – S. Slovenskej republiky B. v konaní o návrhu na povolenie vkladu na základe kúpnej zmluvy z 31. 5. 1995 uzavretej medzi predávajúcim B., obchodno-výskumné družstvo, B., zastúpeným I. K., a kupujúcim D., a. s. B. týkajúcej sa jeho nehnuteľností v kat. území B. – N., zapísaných na liste vlastníctva č. ... ako pozemok parc. č. ... vo výmere 1 707 m², parc. č. ... vo výmere 144 m² a parc. č. ... vo výmere 22 814 m². Uviedol, že pre nedostatky, ku ktorým došlo v súvislosti s uzavretím kúpnej zmluvy, nemal byť vklad povolený. Aj napriek tomu pracovník katastra rozhodnutím zo 17. 1. 1996 č. ... vklad predsa vlastníckeho práva povolil. Uplatnený nárok právne odôvodňoval ustanovením § 18 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom... Tvrdil, že v dôsledku nesprávneho postupu pracovníka katastra bola zmarená realizácia obsahu nájomnej zmluvy, ktorú ako prenajímateľ uzavrel dňa 10. 5. 1995 s nájomcom R., s. r. o., so sídlom v B., spočívajúca v platení nájomného.“*

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 18 C 36/2002 zo 17. júna 2003 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 395 411 283 Sk (13 125 250,05 €) so 17,6 % úrokom z omeškania od 17. augusta 2000 až do zaplatenia a náhradu trov konania v sume 5 091 276 Sk (168 999,40 €). Vo zvyšku žalobu zamietol.

Sťažovateľ uvádza, že prvostupňový súd uplatnený nárok vo výške prisúdenej sumy považoval za dôvodný s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil záver, že bývalý K. B. – S. B. (ďalej len „katastrálny úrad“) v dôsledku nesprávneho úradného postupu svojho pracovníka spočívajúceho v nedôslednom skúmaní náležitostí kúpnej zmluvy a oprávnenia predávajúceho previesť vlastnícke právo a v neodstránení dôvodov prerušenia katastrálneho konania povolil vklad vlastníctva, hoci tento povolený nemal byť, čím sťažovateľovi za čas od rozhodnutia o vklade 18. januára 1996 do uzavretia dohody s kupujúcou D., a. s., o odstúpení od kúpnej zmluvy 13. júla 1999 ušiel zisk z prenájmu nehnuteľností obchodnej spoločnosti R., s. r. o.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 6 Co 332/2003 z 22. júna 2006 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Zároveň zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v sume 7 296 396 Sk (242 195,97 €). Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že *„uplatnený nárok nemožno priznať, pretože pokiaľ výsledkom prípadného nesprávneho úradného postupu bolo vydanie rozhodnutia, mohla by prichádzať do úvahy len zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu podľa § 3 a § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ktorej podmienkou je zrušenie nezákonného rozhodnutia, k čomu však nedošlo. Nárok považoval tiež za premlčaný.“*

Proti označenému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 9/2007 z 28. apríla 2008 tak, že zrušil odvolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodol tak z dôvodu, že odvolací súd vykonal 13. októbra 2005 výsluch svedkyne Ing. M. H. bez toho, aby o vykonaní tohto dôkazu upovedomil účastníkov. V dôsledku tohto postupu odvolací súd podľa právneho záveru najvyššieho súdu odňal účastníkom, a teda aj

sťažovateľovi, „*ktorý túto okolnosť výslovne v dovolaní namietal*“, možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Následne krajský súd v poradí druhým rozsudkom sp. zn. 6 Co 148/2008 z 27. januára 2010 opätovne zmenil rozsudok súdu prvého stupňa zo 17. júna 2003 tak, že žalobu zamietol. V časti týkajúcej sa náhrady trov konania zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v sume 228 175,21 € a náhradu trov odvolacieho konania v sume 106 174,84 €. Podľa právneho záveru odvolacieho súdu „*súd prvého stupňa vec nesprávne posúdil podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. namiesto § 3 a § 4 ods. 1 tohto zákona*“.

Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľ opäť podal dovolanie, ktoré založil na dovolacom dôvode podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP (nesprávne právne posúdenie veci, pozn.). Sťažovateľ odôvodňoval svoje dovolanie tým, že „*ku škode došlo v dôsledku nesprávneho úradného postupu pracovníka katastra, ktorý spočíval v tom, že bolo vydané rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva, hoci neboli odstránené nedostatky návrhu a boli porušené predpisy o doručovaní. Nepovažuje za dôvodný záver odvolacieho súdu, že danú vec bolo potrebné posúdiť podľa ustanovení § 3 a § 4 ods.1 zákona č. 58/1969 Zb. Žalobca podal dovolaciemu súdu stanovisko, v ktorom vyjadril právny názor, kde vysvetlil použitie príslušných ustanovení zák. č. 58/69 Zb. a najmä prečo na vec nemožno aplikovať ustanovenia § 3 a § 4 ods. 1 citovaného zákona.*“.

Najvyšší súd ako dovolací súd rozsudkom sp. zn. 6 Cdo 115/2010 z 31. mája 2011 v poradí druhé dovolanie sťažovateľa zamietol ako nedôvodné. Sťažovateľ považuje závery dovolacieho súdu za arbitrárne z týchto dôvodov:

„*Zákon č. 58/69 Zb. má názov - o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Môže byť uplatnený podľa citovaného zákona len jeden alebo druhý nárok. Každý z týchto nárokov treba posudzovať podľa iných častí zákona, zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu podľa I časti a I. hlavy zákona, zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa II. Časti /§ 18 a 19/. Je v rozpore s duchom a účelom tohto zákona spájať*

posudzovanie podľa II. časti zákona s podmienkami uvedenými v I. časti zákona, ako to urobil dovolací súd. Sťažovateľ už v žalobe zdôraznil, že si uplatňuje nárok na náhradu škody podľa § 18 zák. č. 58/1969 Zb., podľa ktorého štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a spoločenských organizácií nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia. Dôvodom nároku je skutočnosť, že pracovník žalovaného D. D., poverený výkonom tejto agendy porušil pri vkladovom konaní ustanovenia § 31 zák. č. 162/1995 Zb. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam... ďalej ustanovenie § 143 ods. 3 Obchodného zákonníka a § 31 ods. 6 a § 47 katastrálneho zákona. Tieto porušenia zistil aj prvostupňový súd a vyhodnotil ich tak, že keby k nim nedošlo, nebolo by došlo k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam patriacim žalobcovi. Dovolací súd v napadnutom rozsudku prakticky vôbec neodpovedal na dovolacie námietky a vôbec sa nezaoberal ani dôvodmi, ktoré žalobca uviedol vo svojom stanovisku. Nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku treba v tomto prípade považovať tak za porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

Podľa názoru sťažovateľa „prvá časť zák. č. 58/1969 Zb. upravuje zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie, ale podľa druhej časti (§ 18) sa upravuje zodpovednosť za nesprávny úradný postup. Ide o dve výrazne rozdielne situácie. Pri prvom sa skúma výsledok postupu rozhodnutie, ale pri druhom sa skúma len postup, ale celý, vrátane vydaného rozhodnutia. Ak by sa toto rozhodnutie malo posudzovať osobitne, teda podľa § 3 a 4 prvej časti zákona, potom by § 18 bol úplne zbytočný, lebo orgán hodnotiaci zákonnosť či nezákonnosť rozhodnutia musí hodnotiť aj postup /jeho správnosť/, ktorý viedol k vydaniu skúmaného rozhodnutia... Nie je preto potrebné, aby rozhodnutie, ktoré je výsledkom nesprávneho úradného postupu, bolo pred uplatnením nároku zrušené.“

V tejto súvislosti sťažovateľ tvrdí, že „právna argumentácia dovolacieho súdu, že chybné posúdenie predpokladov a podmienok povolenia vkladu do katastra nepredstavuje nesprávny postup, ale nesprávnosť samotného rozhodnutia je špekuláciou a prejavom arogancie súdnej moci, pretože takéto závery nemajú podklad v ustanoveniach zákona a sú v rozpore s dôvodmi pre ktoré bol zákon 58/69 Zb. prijatý“.

Sťažovateľ namieta, že „odvolací súd a rovnako ani dovolací súd sa vôbec nezaoberali otázkou, aký mal byť správny postup žalovaného. Zápis práv k nehnuteľnostiam je upravený v druhom oddieli, štvrtej časti Katastrálneho zákona v § 28-47. Návrh na vklad podala D., a. s. dňa 6. 12. 1995 na základe kúpnej zmluvy z 31. 5. 1995, pričom predávajúcim bol B., obchodno-výrobné družstvo, B., týkajúcej sa prevodu nehnuteľností parc. č. ..., ..., ... zapísaných na LV č. ... k. ú. B. Rozhodnutím z 3. 1. 1996 katastrálny úrad prerušil konanie na vklad vlastníckeho práva s odôvodnením, že po preskúmaní obsahu podania zistil nedostatky, lebo v kúpnej zmluve neboli uvedené súpisné čísla, chýbali aktuálne výpisy z obchodného registra, bolo potrebné aktualizovať znalecké posudky a pri podpisoch v zmluve neboli uvedené mená konateľov. Na odstránenie týchto nedostatkov určil katastrálny úrad lehotu 30 dní od doručenia uvedeného rozhodnutia, ktoré podpísal riaditeľ správy katastra Ing. H. s tým, že podklad uvedeného rozhodnutia vyhotovil Dr. D. D.. Predmetné rozhodnutie bolo D., a. s. doručené 8. 1. 1996 a žalobcovi bolo doručované na adresu ... v dobe od 8. 1. do 24. 1. 1996, pričom tento si zásielku neprevzal. Žalobca v tejto dobe už mal sídlo na ..., čo bolo katastrálnemu úradu známe z výpisu z Obchodného registra zo dňa 10. 1. 1996.“

Podľa názoru sťažovateľa „postup žalovaného do 3. 1. 1996 bol správnym úradným postupom, lebo sa uskutočnil tak, ako to predpisoval katastrálny zákon. Tento zákon v § 31 ods. 2 stanovil, že ak sú podmienky na vklad splnené, katastrálny úrad vklad povolí, inak návrh zamietne. Na origináli kúpnej zmluvy zo dňa 31. 5. 1995 bol povolený vklad vlastníckeho práva pod. č. ... dňa 17. 1. 1996, pričom vklad povolil D. D., pracovník žalovaného pri plnení pracovných úloh žalovaného, ktorými bol poverený, ako sám vypovedal pred prvostupňovým súdom. Nerešpektoval ustanovenia § 31 ods. 1 a ods. 2 Katastrálneho zákona, lebo bez doplnenia potrebných údajov resp. bez odstránenia vytýkaných nedostatkov, mal návrh na vklad zamietnuť, ale on miesto toho návrhu na vklad vyhovel. Nerešpektoval ani dodržanie 30-dňovej lehoty na predloženie dokladov vymenovaných v rozhodnutí o prerušení konania. Tento svoj nesprávny postup pred prvostupňovým súdom nevedel vysvetliť. Jeho postup po prerušení konania až do právoplatnosti vkladu (17. 1. 1996) treba považovať za nesprávny úradný postup. Teda

aj vydanie rozhodnutia o povolení vkladu je nesprávny úradný postup a ako také si preto podľa § 18 zák. č. 58/69 Zb. v tomto konaní nevyžaduje zrušenie. Toto je podmienkou len pri postupe podľa 1. časti zákona, kde by sa inak nedala vyvodiť zodpovednosť za škodu bez zrušenia takéhoto rozhodnutia.

Odvolací aj dovolací súd sa vo svojich rozhodnutiach nevysporiadali s dôležitou okolnosťou a to, že rozhodnutie o povolení vkladu nie je takým typom rozhodnutia, aké predpokladá uplatnenie nároku podľa § 3 a § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Chýba mu jedna základná podmienka, o ktorej sa zmieňuje § 3 zákona č. 58/1969 Zb., že nárok možno priznať, ak účastník využil možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, rozklad, námietky, odpor alebo sťažnosť. Podľa § 31 ods. 5 katastrálneho zákona proti rozhodnutiu o povolení vkladu nemožno podať odvolanie. V súčasnosti je takéto rozhodnutie /o povolení vkladu/ síce možno preskúmať resp. zrušiť v rámci konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, ale takúto podmienku zákon č. 58/1969 Zb. v § 3 a § 4 ods. 1 neustanovuje, pretože vtedajšia preskúmavanie rozhodnutí správnych orgánov nepoznala. Keďže odvolanie proti rozhodnutiu o povolení vkladu nie je podľa § 31 ods. 5 katastrálneho zákona prípustné, tak podsúvanie takéhoto rozhodnutia na postup podľa § 4 zák. č. 58/1969 Zb. je v rozpore s textom tohto zákona...

Požiadavku zrušenia rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená, má len § 4 citovaného zákona, pri uplatnení nároku podľa § 1. Žalobca však uplatňuje nárok podľa § 18 citovaného zákona, kde sa takáto podmienka nevyžaduje.“.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ zastáva názor, že „súd nedbal na právnu čistotu, vyplývajúcu z požiadavky rešpektovania právnych predpisov a tak proces, ktorý viedol voči sťažovateľovi nemohol byť spravodlivý. Súd v konaní, nerešpektoval ustanovenia zák. č. 58/69 Zb. ako aj OSP ako komplexu jednoduchých noriem obsahovo nadväzujúcich na základné právo na spravodlivý proces, konal teda svojvoľne, čím porušil toto základné právo sťažovateľa garantované čl. 46 a nasl. Ústavy SR, ako aj čl. 14 ods. 1 Paktu a čl. 6 Dohovoru.“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd o nej nálezom takto rozhodol:

„1. základné právo sťažovateľa B., družstvo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 14 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 115/2010 zo dňa 31. 5. 2011 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 115/2010 zo dňa 31. 5. 2011 sa zrušuje.

3. Najvyšší súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania a trovy právneho zastúpenia a to do 15 dní od doručenia nálezu na účet právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, I. ÚS 27/04, II. ÚS 1/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre poukazuje na to, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je určená princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve.

Z toho vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli

k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04).

Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamenajú právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ich účelovo chápať tak, že ich naplnením je len víťazstvo v takomto spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Ústavný súd je oprávnený a aj povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. predovšetkým to, či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprosesné princípy (II. ÚS 54/02). Reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielen že neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali

alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (IV. ÚS 302/07).

V sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 14 paktu rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 115/2010 z 31. mája 2011.

Základom argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktorý zamietol jeho dovolanie, pretože otázku jeho nároku na náhradu škody v predmetnej veci posúdil podľa ustanovení o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu podľa § 1 – § 17 zákona č. 58/1969 Zb., a nie podľa ustanovení o zodpovednosti štátu za škodu spojenú s nesprávnym úradným postupom (§ 18 – § 19 zákona č. 58/1969 Zb.).

Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom patrí v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu v zásade do právomoci všeobecných súdov (napr. II. ÚS 71/04). Spôsob výkonu tejto právomoci všeobecných súdov upravoval do 31. júna 2004 zákon č. 58/1969 Zb. a s účinnosťou od 1. júla 2004 ho upravuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ si svoje základné právo garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy uplatnil na všeobecnom súde žalobou podanou 14. mája 2001, o ktorej rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 18 C 36/2002 zo 17. júna 2003, pričom krajský súd v poradí druhým rozsudkom sp. zn. 6 Co 148/2008 z 27. januára 2010 označený (vyhovujúci) rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol. Dovolací súd namietaným rozsudkom sp. zn. 6 Cdo 115/2010 z 31. mája 2011 dovolanie sťažovateľa ako nedôvodné zamietol. Zamietnutie žaloby všeobecnými súdmi (krajským súdom a najvyšším súdom) v konaní podľa v tom čase účinného zákona č. 58/1969 Zb. (vzhľadom na čas vzniku sťažovateľom

tvrdenej škody) samo osebe nezakladá dôvod na vyslovenie porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 14 paktu.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zameral na posúdenie, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Na ten účel preskúmal namietaný rozsudok najvyššieho súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného rozsudku, ktorým zamietol dovolanie sťažovateľa, v prvom rade konštatoval, že „žalobca vady konania v zmysle § 237 O. s. p. nenamietal a v dovolacom konaní žiadna z týchto vád ani nevyšla najavo (odvolací súd napokon výsluch svedkyne Ing. M. H. nerealizoval, keďže žalobca netrval na jej výsluchu).

Inou vadou konania, na ktorú musí odvolací súd prihliadnuť aj vtedy, keď na ňu dovolanie nepoukazuje, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p., nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie iných procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Procesné vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. nevyšli v dovolacom konaní najavo.“.

V rámci skúmania vecnej správnosti dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu z 27. januára 2010 odvolací súd venoval pozornosť predovšetkým aplikácii relevantnej právnej normy na danú vec a v tejto súvislosti uviedol, že „vzhľadom na čas vzniku žalobcom tvrdenej škody, bolo potrebné danú vec v zmysle ustanovenia § 27 ods. 2 (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. júla 2004) zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, posúdiť podľa zákona č. 58/1959 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, tak ako to súdy nižších stupňov správne aj urobili.“.

Najvyšší súd v ďalšej časti odôvodnenia namietaného rozsudku uviedol svoj právny názor na základnú právnu otázku nastolenú v dovolaní sťažovateľa, či ním uplatňovaný

nárok na náhradu škody v danej veci treba posúdiť podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb., alebo podľa § 3 a § 4 ods. 1 tohto zákona:

„Podľa § 1 ods. 1, prvá veta zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie... Podľa § 1 ods. 2 tohto zákona zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť. Podľa § 4 ods. 1 zákona nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný. Podľa § 4 ods. 2 zákona ako výnimku z ustanovenia odseku 1 možno uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím vykonateľným bez ohľadu na jeho právoplatnosť, ak toto rozhodnutie bolo na základe opravného prostriedku (§ 3) zrušené alebo zmenené.

Podľa § 18 ods. 1 zákona štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia. Podľa § 18 ods. 2 zákona zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

Zákon č. 58/1959 Zb. teda rozlišuje dve základné formy objektívnej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú v súvislosti s výkonom štátnej moci štátnymi a inými poverenými orgánmi. Nevyhnutnou podmienkou zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa § 1-17 zákona (špecifickou súčasťou je zodpovednosť za škodu nezákonným rozhodnutím o väzbe a treste) je existencia rozhodnutia, ktorým v konkrétnej veci štátny orgán aplikuje pravidlo právnej normy na ním posudzovaný prípad a rozhoduje tak o právach a povinnostiach individuálnych subjektov. Podľa ustanovenia § 4 zákona je nevyhnutnou podmienkou zodpovednosti štátu, aby bolo právoplatné alebo bez ohľadu na právoplatnosť vykonateľné rozhodnutie ako nezákonné zrušené či zmenené. Vznik zodpovednosti štátu podľa prvej hlavy prvej časti zákona č. 59/1969 Zb. teda predpokladá zistenie, že rozhodnutie bolo nezákonné a odstránenie (zrušenie) nezákonného rozhodnutia, lebo inak by sa súčasnou existenciou nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia priznávajúceho zodpovednostný nárok na základe jeho nezákonnosti vytvoril

nekonsolidovaný právny stav. Rozhodnutie vydané vo veci nezákonnosti rozhodnutia príslušným orgánom je pre súd rozhodujúci o náhrade škody záväzná (§ 4 ods. 1), a tento súd musí vychádzať zo zistenia nezákonnosti príslušným orgánom, resp., musí sa držať jeho výroku, že napadnuté rozhodnutie nie je nezákonné. Súd rozhodujúci o zodpovednosti štátu nemôže sám otázku jeho nezákonnosti v žiadnom smere preskúmať (§ 135 ods. 2 O. s. p.).

Druhá forma objektívnej zodpovednosti štátu (§ 18-19 zákona) je spojená s nesprávnym úradným postupom, ktorým je porušenie pravidiel predpísaných právnymi normami pre postup štátneho orgánu pri jeho činnosti. Ide spravidla o postup, ktorý s rozhodovacou činnosťou nesúvisí. I keď podľa uvedených ustanovení nie je vylúčená zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom vykonávaným v rámci činnosti rozhodovacej, je pre túto formu zodpovednosti určujúce, že úkony tzv. úradného postupu samy o sebe k vydaniu rozhodnutia nevedú a ak je rozhodnutie vydané, bezprostredne sa v jeho obsahu neodráža. Z tohto hľadiska je nesprávnym úradným postupom súvisiacim s rozhodovacou činnosťou napr. nevydanie či oneskorené vydanie rozhodnutia, prípadne iná nečinnosť štátneho orgánu či iné vady v spôsobe vedenia konania. Štát podľa uvedených ustanovení zodpovedá za predpokladu, že poškodenému vznikla škoda, ktorá je v príčinnej súvislosti s takým chybným postupom, teda ak je nepravým postupom orgánu štátu so vznikom škody vo vzťahu príčiny a následku.

Pokiaľ ale orgán štátu zisťuje podmienky a predpoklady pre vydanie rozhodnutia, za tým účelom zhromažďuje podklady (dôkazy), hodnotí zistené skutočnosti, tieto právne posudzuje a pod., ide o činnosť priamo smerujúcu k vydaniu rozhodnutia; prípadné nesprávne činy či vady pri zisťovaní podkladov a pri ich posudzovaní sa potom prejavia práve v obsahu rozhodnutia a z hľadiska zodpovednosti štátu môžu byť hodnotené len podľa § 1-17 zákona č. 58/1959 Zb. Za nesprávny úradný postup v zmysle § 18 uvedeného zákona teda nie je možné považovať pochybenie a nedostatky spočívajúce v tom, že štátny orgán pred svojím rozhodnutím nesprávne vyhodnotil podmienky jeho vydania a že v dôsledku toho je ním vydané rozhodnutie nesprávne a nemalo byť vydané, prípadne že malo byť vydané v inej podobe či za iných okolností.

Správa katastra je ako orgán štátnej správy súčasťou výkonnej moci štátu a je v jej kompetencii rozhodovať, či sú splnené podmienky na povolenie zápisu práv k nehnuteľnostiam do katastra na základe vkladu práv k nehnuteľnostiam. Vkladové

konanie ako návrhové správne konanie sa začína na návrh účastníka konania, pričom katastrálny zákon zakotvuje jednak obligatórne náležitosti návrhu, na základe ktorého sa vkladové konanie začína, ako aj príkladne prílohy návrhu, ktoré má účastník vkladového konania spolu s návrhom na povolenie vkladu predložiť. V priebehu vkladového konania správa katastra ako správny orgán posudzuje podstatné náležitosti príslušného zmluvného typu, a to z hľadiska kritérií, ktoré sú príkladne uvedené v ustanovení § 31 ods. 1 a 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) a predmetnú zmluvu posudzuje aj v intenciách ustanovenia § 42 ods. 1 a 2 uvedeného zákona. To znamená, že vkladové konanie predstavuje rozhodovací procesný postup, pri ktorom správa katastra ako správny orgán na základe predložených písomných podkladov podľa § 31 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona a § 42 ods. 1 a 2 posudzuje všetky skutočnosti (podmienky vkladu podľa § 31 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona a § 36b ods. 2 vyhlášky č. 79/1996 Z. z. účinnej a platnej do 30. novembra 2009), ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu. Výsledkom tohto rozhodovacieho procesného postupu je rozhodnutie o povolení vkladu alebo rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vklad (pozri napr. rozsudky Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8 Sžo 17/20071, sp. zn. Sžo 204/2008).

V posudzovanej veci žalobcom vytykávaný postup správy katastra naostatok vyústil do prijatia rozhodnutia o povolení vkladu. Chybné posúdenie predpokladov a podmienok povolenia vkladu teda nepredstavuje nesprávny úradný postup, ale nesprávnosť samotného rozhodnutia.

V posudzovanej veci však žaloba k uplatneniu tejto formy zodpovednosti štátu za škodu nesmeruje, žalobca nárok predbežne neprejednal v zmysle § 9 zákona a naostatok nebolo ani zistené (žalobca to ani netvrdil), že by rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu bolo zrušené.“

Dovolací súd nepovažoval za dôvodné tvrdenie sťažovateľa, že «dohodou o odstúpení od kúpnej zmluvy „stratila otázka zákonnosti alebo nezákonnosti rozhodnutia o vklade akýkoľvek význam, pretože pôvodná zmluva sa od počiatku zrušila“ a tým sa „anulovala právna účinnosť rozhodnutia o vklade vlastníckeho práva na základe pôvodnej zmluvy“, čo malo ten praktický dopad, že žalobca už nemohol podať žalobu na náhradu

škody podľa prvej hlavy prvej časti zákona č. 58/1969 Zb., ale len podľa § 18 tohto zákona.».

K zodpovednosti štátu podľa prvej hlavy prvej časti zákona č. 58/1969 Zb. dovolací súd uviedol, že jej vznik „*predpokladá zistenie, že rozhodnutie, z ktorého vznikla škoda, príslušný orgán zrušil pre nezákonnosť, lebo inak by sa súčasnou existenciou nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia priznávajúceho zodpovednostný nárok na základe jeho nezákonnosti, vytvoril nekonsolidovaný právny stav. Konaniu o zodpovednostnom nároku musí teda predchádzať konanie sledujúce zistenie nezákonnosti a zrušenie nezákonného rozhodnutia ...*

Odvolací súd svoje rozhodnutie, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, založil súčasne na dvoch na sebe nezávislých dôvodoch neopodstatnenosti uplatneného práva na náhradu škody; jednak dôvodil, že výsledkom úradného postupu správy katastra bolo vydanie rozhodnutia o povolení vkladu, ktoré právoplatné rozhodnutie nebolo zrušené, teda že nie sú splnené podmienky zodpovednosti štátu podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona, jednak dôvodil aj tým, že aj v prípade, že by išlo o nesprávny úradný postup, nie sú tu ďalšie predpoklady zodpovednosti štátu, a to existencia škody a ani príčinnej súvislosti medzi postupom orgánu katastra a škodou. Ak je správny jeho záver, že v danej veci nejde o nesprávny úradný postup, ale o nesprávne rozhodnutie (ktoré ale nebolo zrušené), ktorý záver sám osebe postačovalo k zamietnutiu žaloby, je nadbytočné zaoberať sa dovolacími námietkami smerujúcimi proti záveru o neexistencii škody a príčinnej súvislosti, pretože na celkový záver odvolacieho súdu to nemôže mať vplyv.

Keďže odvolací súd na daný skutkový stav použil správny právny predpis, tento aj správne vyložil a jeho právne závery zodpovedajú hypotéze použitého právneho predpisu, rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska ostatného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) správny.“.

V zmysle svojej doterajšej judikatúry považuje ústavný súd za arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neakceptovateľné tie rozhodnutia všeobecných súdov, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej, alebo aj celkom nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (m. m. IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06,

IV. ÚS 158/2010). Právne závery najvyššieho súdu uvedené v namietanom rozsudku však nevyvolávajú pochybnosti z hľadiska ich ústavnej konformity.

Podľa názoru ústavného súdu v odôvodnení sťažnosťou namietaného rozsudku najvyšší súd podal jasný a zrozumiteľný výklad aplikovaného právneho predpisu (zákona č. 58/1969 Zb.) a dostatočne vyargumentoval svoj výrok o zamietnutí dovolania sťažovateľa. Výklad dovolacieho súdu založený v podstate na závere, že v danom prípade chybné posúdenie predpokladov a podmienok povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností vyústilo do nesprávnosti samotného rozhodnutia katastrálneho úradu, a teda nezakladá dôvod na postup podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. (nesprávny úradný postup, pozn.), je vnútorne logický a nemožno ho považovať ani za prejav interpretačnej a aplikačnej svojvôle najvyššieho súdu, pričom ponúka náležitým spôsobom aj vysvetľujúcu odpoveď na všetky podstatné otázky posudzovanej veci vrátane toho, prečo bol vo veci prvostupňový rozsudok odvolacím súdom zmenený (tak, že žalobu sťažovateľa zamietol).

Ústavný súd vzal do úvahy v súvislosti s preskúmaním namietaného rozsudku aj skutočnosť, že sťažovateľ svojou žalobou samotné rozhodnutie katastrálneho úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech kupujúcej D., a. s., zo 17. januára 1996 nenamietal a nepodal ani návrh na jeho preskúmanie v správnom súdnictve (podal síce žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z 31. mája 1995, ale túto zobral späť, pozn.), a na tomto základe dospel k záveru, že z ústavnoprávneho hľadiska neexistuje dôvod na to, aby sa spochybňovali právne závery obsiahnuté v namietanom rozsudku najvyššieho súdu, ktoré sú primeraným spôsobom odôvodnené a nie sú arbitrárne. Namietaný rozsudok najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnený na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, a preto ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04).

V takejto situácii ústavný súd nemá dôvod zasiahnuť do právnych názorov najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, o to viac, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Z už uvedeného vyplýva, že

najvyšší súd namietaným rozsudkom sťažovateľovi neodoprel spravodlivosť, ibaže jeho návrhu na náhradu škody v sume 15 735 018,95 €, ktorá mu mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu, nevyhovet. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej nemožno právo na súdnu ochranu (resp. na spravodlivý proces) stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (IV. ÚS 245/2010, m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi namietaným rozsudkom najvyššieho súdu a sťažovateľom označenými právami podľa ústavy, dohovoru a paktu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie signalizovala možnosť dospieť k záveru o ich porušení, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2012